

Суб'єктивний аспект права природокористування визначає поведінку суб'єктів у межах екологічного законодавства з відношенням до використання корисних властивостей і якостей об'єкта з метою задоволення своїх екологічних інтересів.

Зазначимо, в юридичній літературі менше уваги приділено аналізу суб'єктивного права природокористування, аніж інституту права природокористування.

А.К.Соколова зазначає: "Під суб'єктивним правом природокористування слід розуміти забезпечену законом можливість безпосередньої експлуатації природного об'єкта з метою одержання певних благ" [3, с.112].

О.С.Баб'як вбачає під правом природокористування в суб'єктивному розумінні сукупність повноважень особи щодо використання, відтворення і захисту природних ресурсів [2, с.36].

Таким чином, право природокористування в об'єктивному розумінні – це один із головних інститутів екологічного права, який містить юридичні норми і засоби, що регулюють відносини з метою ефективного використання, відновлення і охорони природних ресурсів.

Під суб'єктивним правом природокористування слід розуміти поведінку суб'єктів щодо експлуатації природного об'єкта з метою одержання певних благ.

В умовах сьогодення виникає чимало колізійних питань між суспільством і природою, вирішення яких потребує пошуку нових шляхів.

Література: 1. Право природопользования в СССР // Краснов В.А., Аксенёнок Г.А., Башмаков Г.С., Булгаков Л.И., Иконицкая Л.И. Отв.ред.И.А.Иконицкая - М.: Наука, 1990. – 196 с.; 2. Баб'як О.С. Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України : навчальний посібник - К.: Атіка, 2000. - 216 с.; 3. Екологічне право України : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів // Гетьман А.П., Шульга М.В., Попов В.К., Анісімова Г.В., Шевченко В.І. / За ред. А.П.Гетьмана та М.В.Шульги. - Х.: Право, 2005. - 383 с.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД)

В. Ф. Піддубна

Починаючи з УІ століття, до н.е. в римському суспільстві з'являються прообрази сучасних релігійних організацій: колегії і

союзи релігійного характеру (далі релігійні об'єднання), які займають одне з центральних місць в римському житті. Релігійні колегії поділялися на публічні жрецькі колегії і інші релігійні колегії. Вони, як і будь-які інші вільні союзи, що існували на той час, носили публічний характер і мали своїм підґрунтям публічне право.

Відповідно до Законів XII таблиць релігійним колегіям (союзам) було дозволено самим визначати свої внутрішні відносини за допомогою статутів. Релігійні об'єднання володіли відокремленим майном, мали певні органи управління, які представляли їх у суспільних відносинах [1, с. 4-46].

2. Поступово відбувався процес інституалізації релігійних об'єднань, тобто виокремлювалися їх певні види, зокрема: релігійні громади, церква, монастир, а згодом релігійні братства, мисливство, управління та центри, духовні навчальні заклади, приходське піклування, які визнавалися суб'єктами права.

Первинними релігійними об'єднаннями, що поєднували рядових віруючих і професійних служителів культу були релігійні громади, які могли існувати незалежно одна від одної, сповідуючи певне віровчення або об'єднуватися в складні розгалужені релігійні об'єднання, зокрема в православ'ї – в церкву, що поєднувала послідовників тієї або іншої релігії на основі спільності віровчення і культу. Для неї характерні: розроблена догматика і культова практика, ієрархічність організації, централізованість управління і поділ віруючих на духовенство і мирян. При християнських імператорах церква була наділена статусом юридичної особи публічного права.

Інші релігійні об'єднання, а саме монастирі, релігійні братства і приходські піклування були приватними релігійними товариствами.

Монастирі склалися з осіб, які віддавалися від мирського життя для врятування своєї душі, з правом вільного виходу з товариства за своїм бажанням.

Релігійні братства створювалися при церквах і монастирях метою служіння православної церкві, яке проявлялося в протипосяганням на її права з боку іновірців і розкольників, в здійсненні релігійно-освітньої, місіонерської, благодійної діяльності, в побудові і реставрації православних храмів.

Приходське піклування як товариство створювалося з прихожан тієї чи іншої церкви і діяло під її наглядом. Воно мало право засновувати школи, приюти, займатися благоустроєм церков.

Духовні навчальні заклади були учбовими установами, які управлялися і фінансувалися вищим виконавчим органом православної церкви – Священним Синодом. До останніх належали духовні академії, де здобували вищу духовну освіту майбутні священослужителі, а також вчителі духовно-учбових закладів; духовні семінарії із середнім курсом для навчання священників, а також вихованців для академії; училища повітні – для підготовки в семінарії і взагалі для нижчої освіти.

3. Вказані види релігійних об'єднань існували і в Україні до 1917 року. Православна церква не була відокремлена від держави, а навпаки делегувала частину своїх повноважень церкві: законодавчі, судові, адміністративні, зокрема укладення і скріплення шлюбу.

Відповідно до Декрету Тимчасового Робітничо-селянського Уряду України від 22 січня 1919 р. «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви» релігійні товариства були позбавлені статусу юридичних осіб, їх майно було націоналізовано. Культурні цінності були передані державною владою в безоплатне користування цим товариствам. Відповідні зміни відбулися і в порядку створення цих товариств. Останні мали бути створені тільки у дозвільному порядку з обов'язковою реєстрацією [2, с.63-64].

Аналіз чинного законодавства, що регулювало діяльність релігійних об'єднань аж до 1991 року минулого сторіччя дозволяє зробити висновок, що останні хоча і не визнавалися юридичними особами, але мали всі ознаки юридичної особи.

Релігійні об'єднання представляли собою певні організації, що мали відокремлене майно, виступали в цивільному обігу від свого імені, несли самостійну відповідальність. Законодавством їм дозволялось виготовляти предмети релігійного культу, набувати транспортні засоби, купувати, брати в оренду та будувати споруди для своїх потреб.

З прийняттям в 1927 році Адміністративного Кодексу УРСР в розділі X останнього були врегульовані питання правового положення релігійних товариств. Пізніше, вже в 1976 році з прийняттям «Положення про релігійні об'єднання в Українській

РСР» було передбачено створення хоча і в дозвільному порядку тільки релігійних товариств, а й груп віруючих залежно від кількості останніх. На відміну від релігійних товариств віруючих не мали права на отримання від держави в безоплатне користування культових будівель та культового майна. Відповідно до вказаного Положення релігійні об'єднання з моменту державної реєстрації набували правоздатність, яка була спеціальною.

Література: 1. Суворов Н.С.. Об юридических лицах в римском праве. М., 1900. – 348 с.; 2. Сборник документов и материалов о религии и церкви //Под ред. Н.А. Колесникова. К.,1983. – 245 с.; 3. Розенбаум Ю.А. Советское государство и церковь. М.: 1985. – 174 с.; 4. Козлова Н.В. Понятие и существование юридического лица. Очерк истории и теории: Учебное пособие. М.: «Статут»,2003. – 318 с.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

С. О. Пилипчук

1. У Постанові Верховної Ради України від 17 червня 1996 р. "Про засади державної політики України в галузі прав людини" зазначається, що забезпечення прав та основних свобод людини є головним обов'язком держави, органів державної влади й органів місцевого самоврядування. Право громадян України на працю, тобто на одержання роботи з оплатою праці не менше встановленого державою мінімального розміру, - включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, забезпечується державою. Це положення закріплено у Конституції України та Кодексі Законів про працю України та у всіх без винятку нормативно-правових актах, які регулюють трудові правовідносини. Принагідне зазначимо, що конституційне право на працю цілком відповідає тлумаченню цього поняття Міжнародним актом про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. (ст. 6). Держава створює умови для ефективної зайнятості населення, сприяє працевлаштуванню, підготовці і підвищенню трудової кваліфікації, а при необхідності забезпечує перепідготовку осіб, вивільнюваних в результаті переходу до ринкової економіки. Держава гарантує працевдатним громадянам вільний вибір виду діяльності; безплатне сприяння державою